

YHTEISKUNNALLISEN VAIKUTTAMISEN NÄKÖKULMA KESTÄVÄN MAANKÄYTTÖPOLITIIKAN KEHITTÄMISESSÄ

STN -konsortion vaikuttavuuden seuranta tehdään vaikuttavuuskertomusten avulla. Konsortio luo kolme tai useamman kertomusta, joita se päivittää konsortion toiminnan ajan. Strategisen tutkimuksen vastuualueelle jätettävät versiot päivitetään kahdesti vuodessa (jättöpäivät: 31.5. ja 30.11, toimitetaan Akatemian sähköiseen asiointiin). Strategisen tutkimuksen neuvosto kannustaa konsortioita esittämään kertomukset kotisivuillaan.

Kunkin kertomuksen enimmäispituus on ohjelman päättyessä kuusi sivua (12 Times New Roman, ykkösriviväli). Tarinassa esitetyt toimet ja saavutukset on kysyttäessä pystyttävä todentamaan tuotosindikaattorilistassa annettuihin tietoihin pohjautuen, mutta kyseisiä tietoja ei ole syytä toistaa kokonaisuudessaan kertomuksissa.

Hankkeen nimi ja lyhenne: SMARTLAND
Konsortiojohtaja: Prof. Junnila

1. Vaikuttavuustavoite

Kestävän maankäyttöpöpolitiikan edistäminen kansallisesti

2. Mitä ohjelman tavoitetta vaikuttavuuskertomus käsittelee?

Teemassa etsitään tutkimuksen avulla ratkaisuja siihen, miten ja millaisin keinoin yhteiskunnallista kehitystä voidaan nykyoloissa ohjata.

3. Keinot

Hankkeen tavoitteena on, että integroiva maankäyttöpöpolitiikka tunnetaan käsitteenä niin ammatillisessa kuin poliittisessä keskustelussa ja otetaan huomioon alan käytännöissä.

Ammatillista vaikuttavuutta tavoitellaan ennen kaikkea kiinteistö- ja rakennusalalla. Hanke osallistuu voimakkaasti yleiseen keskusteluun ja ottaa muun muassa kantaa taloudellisesti uskottavien matalahiilistrategioiden löytämiseksi kiinteistö- ja rakennusalan toimijoille. Suomen sisäisen toiminnan lisäksi alan isoille toimijoille esitellään kohdistetusti kansainvälisiä parhaita käytäntöjä integroivien strategioiden toteuttamiseksi. Lisäksi hanke vahvistaa kansallisten toimijoiden, kuten valtionhallinnon ja alan järjestöjen, osaamista tilaisuuksilla, työpajoilla ja viestinnällä. Hanke pyrkii vahvistamaan maankäytön suunnittelijoiden ymmärrystä maankäyttöpöpoliittisten toimien vaikutuksesta asuinkustannuksiin ja asuinalueiden segregatioon.

Poliittista vaikuttamista tavoitellaan sekä liittyen valmisteluun että päätöksentekoon.

Kansallisesti tärkeää on lainvalmistelu, esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain parhailaan käynnissä oleva uudistaminen, johon hankkeella on suorat yhteydet. Lainvalmistelun ohella hanke pyrkii tunnistamaan ja kehittämään uusia menetelmiä (työkaluja) integroivan maankäyttöpöpolitiikan tueksi.

Yleiseen kansalaismielipöteeseen hanke pyrki vaikuttamaan aktiivisella osallistumisella sosiaaliseen mediaan, kirjoittamalla ja esiintymällä laajasti kaupunkien tulevaisuuteen liittyvään keskusteluun.

4. Havainnot konkreettiset vaikutuksista

Maankäyttöpöpolitiikka ja kaupungistumisen haasteet puhututtavat yhteiskunnassa. Tällä hetkellä hankkeessamme käsiteltävät haasteet (asumiskustannusten nousu, segregatio ja hiilijalanjälki) puhututtavat lähes kaikkia yhteiskunnan toimijoita. Olemme havainneet sidosryhmien taholta myös kovaa informaationälkää, eli julkaistua materiaalia käytetään, kommentoidaan ja jaetaan innolla.

Monet toimijat mukauttavat nyt omaa toimintaansa ja liiketoimintalogiikoitaan. Tämä edellyttää myös yrityksiltä ymmärrystä maankäyttöpöpolitiikasta ja sen tavoitteista. Esimerkiksi kiinteistöjen arvonmuodostuksen “portinvartijoiden”, kiinteistöarvioitöisijoiden, näkemys uusiutuvaa energiaa tuottavien kiinteistöjen arvonmuodostuksessa kiinteistöissä on muuttunut merkittävästi myönteisempään suuntaan.

5. Tavoiteltu vaikuttavuus ja konsortion saavutukset tällä hetkellä

Osallistuminen lainvalmisteluun ja kansalliseen ohjaukseen

Hankkeen toimijat osallistuvat aktiivisesti käynnissä oleviin lain valmisteluprosesseihin ja ohjelmatyöhön. Tämä asiantuntijatyö on keskeisessä asemassa maankäyttöpolitiikan kehittämisessä. Esimerkkeinä seuraavia.

- Ari Ekroos, Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamistyöryhmän varapj., foorumin pj., Sidosryhmäfoorumien pj., parlamentaarinen seurantaryhmän jäsen.
- Projektikonsortio Heidi Falkenbach, Ari Ekroos ja Owl-group toteuttavat Ympäristöministeriön rahoittaman tutkimushankkeen “Maapolitiikan nykytila ja tulevaisuus – keinot, vaikuttavuus, avoimuus ja hyväksyttävyys”, jonka on tarkoitus tuottaa tietoa Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen valmistelutyöhön.
- Työryhmä Hannu Ruonavaara, Hanna Kettunen, Elina Sutela ja Hanna Tyvelä on tehnyt ympäristöministeriön toimeksiannosta selvityksen Asuntopolitiikkaa Euroopassa - Mitä voimme oppia?, jota on tarkoitus käyttää uudessa asuntopoliittisessa ohjelmatyössä.
- Seppo Junnila on toiminut asiantuntijavalmistelijana Ympäristöministeriön Teollisen puurakentamisen ohjelmassa.
- Seppo Junnila on toiminut asiantuntijana Ympäristöministeriön Kiertotalous hallitusohjelmassa –selvityksessä
- Juudit Ottelin toimii Ympäristöministeriön Kiertotalousohjelman asiantuntijana Kunnat ja alueet -teemaryhmässä sekä arvioijana Suomen ympäristökeskuksen Kiertalousohjelman ennakoarvioinnissa
- Ari Ekroos on Suomen Ilmastopaneelin jäsen.
- Aija Staffans toimii asiantuntijana Ympäristöministeriön Kulttuuriympäristöstrategian arvioinnissa.
- Aija Staffans on asiantuntijana kommentoinut maankäyttö- ja rakennuslain käynnissä olevaa uudistusta valmistelun sidosryhmäseminaarissa painottaen erityisesti ympäristön laadullisten vaatimusten merkitystä ja tapaa, jolla niitä ohjataan kaavoituksessa

Näiden lisäksi konsortio-toimijat ovat osallistuneet myös kansainväliseen maankäyttöpolitiikan kehittämiseen ja keskusteluun, esim.

- Heidi Falkenbach, Akademie für Raumforschung und Landesplanung (Germany), International working group on Land Policies. Saksan maapoliittisia työkaluja arvioija kansainvälinen asiantuntijaryhmä.
- Antti Kurvisen kirja kestävästä rakentamisesta Ruotsissa Lönsamhetskalkyl för hållbart bostadsbyggande, tähän liittyvä haastattelu kirjasta Digitaal Almedalenissa, kirjan lanseerauswebinaari, sekä luento kirjan teemasta CBA webinarium.
- Athanasios Votsis toimii EU ERA4CS WG on co-design of CS työryhmän jäsenenä.

Ammatillinen vaikuttavuus

Vaikuttaminen alan keskeisissä verkostoissa ja tilaisuuksissa on luonteva osa konsortion työtä. Konsortion toimijat toimivat laajasti erilaisissa luottamustehtävissä, joiden kautta akateeminen tieto siirtyy yritysten ja toimijoiden käyttöön. Esimerkkejä tällaisista tehtävistä ovat Heidi Falkenbachin ROTI 2020 Rakennukset-paneelin puheenjohtajuus ja Aija Staffansin toiminta Aalto living+ Platformin johtajana.

Olemme käyneet puhumassa lukuisissa alan yritysten ja verkostojen tilaisuuksissa, jotka kattavat keskeiset markkinoiden toimijaryhmät, kuten kiinteistövälittäjien keskusliiton jäsentilaisuus, Keskuskauppakamarin Kiinteistöarviointipäivä, Talousrakennus ry. Yhteensä vuonna 2020 tutkimusryhmän jäsenet ovat pitäneet yli 20 puheenvuoroa alan toimijoiden

tilaisuuksissa. Olemme tavoittaneet näissä yhteensä noin 2 000 kuulijaa. Lisäksi yritykset järjestävät omia tilaisuuksiaan, joiden toteuttamisessa olemme olleet mukana, esim. Sweco Edelläkävijät 2020-webinaari, FCG 70-vuotisjuhlaseminaari ja Ramboll discussion series.

Olemme myös olleet aktiivisesti esillä ammatillisessa lehdistössä, esim. Maankäyttö, Rakennuslehti, Kiinteistö&Energia, Fastighetsnytt.

Yleinen vaikuttaminen kansalaismielipiteeseen

Yleistä vaikuttamista pyritään tekemään lähinnä yleisen lehdistönäkyvyyden, blogikirjoitusten, yleisten puheenvuorojen ja sosiaalisen median kautta. Konsortion toimijat ovat toimineet kommentaattoreina ja kolumnisteina tutkimusteemoihin liittyen merkittävässä kotimaisissa sanoma- ja aikakauslehdissä (esim. Helsingin sanomat, Hufvudsstadsbladet, Turun Sanomat, Arvopaperi, Taloussanomat), medioissa ja keskeisissä keskustelutapahtumissa (Yle, SuomiAreena, Lähiöfest). Kirjoitamme säännöllisesti SmartlandFI-blogia, minkä lisäksi käymme vierailevina blogikirjoittajina muilla foorumeilla.

Sosiaalisessa mediassa näymme esim. Twitterissä, jossa koko tiimi on läsnä ja välittää tietoa. Olemme kasvattaneet seuraajaryhmää tasaisesti. Lisäksi olemme vierailleet podcasteissa (esim. Lähiömysteeri, Ajatuksia kaupungista, YIT Podcast).

Pyrimme aktiivisesti viemään tutkimustuloksiamme median tietouteen. Tästä ensimmäinenä esimerkkinä lehdistötiedote tieteelliseen artikkeliin perustuvasta vähähiilisestä rakentamisesta saavutti laajat kuulijakunnat. Lehdistötiedotteen julkaisivat Suomessa kaikki suuret lehdet ja useat pienet lehdet. Myös kansainvälisesti laajat mediat kuten the Independent, jolla n. 40 miljoonaa lukijaa, tekivät artikkelin lehdistötiedotteeseen perustuen <https://www.independent.co.uk/environment/wood-buildings-concrete-cement-emissions-b1563762.html>

Olemme myös onnistuneet näkymään muutamissa muissa kansainvälisissä medioissa, kuten Sveriges Radiossa (Seppo Junnila), Borås Tidning (Antti Kurvinen) ja Fastighetsnytt.

6. Tahattomat vaikutukset ja muutokset konsortion toimintatavoissa

Toistaiseksi korjausliikkeitä ei ole tehty. On kuitenkin havaittu, että perusymmärrys tavoiteltavista asioista on ennakoitua alhaisemmalla tasolla toimijoiden keskuudessa. Tästä vedetty johtopäätös, että tieteen puolella jo hyvin tunnistettuja perustotuuksia, on ennakoitua enemmän tuotava mukaan keskusteluun ja kanssakäymiseen. Ennen uusien edistyneiden toimintatapojen omaksumista on kohotettava ymmärrystä ns. tieteellistä perusasioista.

7. Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

Tutkimustyö on käynnistynyt syksyllä, erityistä raportoitavaa ei ole vielä.

Sutela, E., Ruoppila, S., Rasinkangas, J., & Juvenius, J. 2020. ”Kohtuuhintaisen asumisen hajanainen kokonaisuus.” Yhdyskuntasuunnittelu 58:1, 10–32.

<https://doi.org/10.33357/ys.89282>

Ekroos, Ari; Häkkänen, Martti; Seppälä, Janne; Tervo, Joonas; Väänänen, Iikka; Wallgrén, Matias: Ilmastolain kytkennöistä muuhun lainsäädäntöön sekä perus- ja ihmisoikeuskysymyksiin - Ympäristöministeriön toimeksiannosta 2020 laadittu selvitys (122 sivua). Aalto-yliopiston julkaisusarja TIEDE + TEKNOLOGIA, 4/2020, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-64-0048-8>. Tässä on tarkasteltu maapolitiikkaan liittyvän sääntelyn suhdetta ilmastolain mukaiseen suunnitteluun.